სახალხო გაზეთი

№ 436 პარასკევი, 28 ოქტომბერი, 1911 წ. წელიწადი მეორე. № 436

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 30 კაპ., უკანასკნელზე—10 კაპ. სხვა ადგილებიდან კვაკახიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი 30 ტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო ჯერ ხალამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „ხორავან"-ში, მადათოვის ბულვარზე და ეღირება 4 მანეთად.

ჯანცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და ე. მეტცლ და ამხ—ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, შიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოსკოვაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

წერილის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიეგზავნება „სახალხო გაზეთის" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3—მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ნელ მოწერილი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი ბეჭრი წერილები და კორესპონდენციები ხელ არ ინახება; ინახება მრთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრ ობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღეზის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქციის ადრესი: სახალხის ქ., დ. ნ. სარაჯიშვილის სახლი, მიხაილი ეზოდან

ფოსტის ადრესი: [illegible]ლებისთვის და ფულისთვის

Тифлисъ, газ. „Сахалхо [illegible]ги" п. ящ. 190.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთ შაურად.

დამატებანი ნომერი (ყვირილა) 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა.

„სახალხო გაზეთი"
სურათებიანი დამატებით
1 ივლისიდან წლის ბოლომდე
ღირს 1 მან. 60 კაპ.
ერთი თვით, როგორც ქალაქ-ში ისე მის გარეთ . . . 80 კაპ.
ფოსტის ადრესი: ტფილისი, „სახალხო გაზეთი". (п. я. 190)
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: სახალხის ქ., სარაჯიშვილის სახლში, შეხვალი ეზოდან.

დ. ყვირილაში
„ოორაპნის" სტამბასა და წიგნის მაღაზიაში მიიღება ხელის მოწერა
„სახალხო გაზეთზე" აქვე მიიღება ყოველგვარი განცხადება ამ გაზეთში დასაბეჭდად.

დაიბეჭდა და იყიდება ქუთაისში
თ. მთავრიშვილისა და ამხ. წიგნის მაღაზიაში
და ტფილისში ქართ. შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში:
„პირველ-დაწყებითი დარიგება სამღვთო სჯულის სწავლებაზე".
შედგენილი არქიმანდრიტ ნეტალრის (ყუბანეიშვილის) მიერ.
ფასი ყდით ექვსი შაური. (5—155—4)

ტფილ. საკომერციო ბანკის გამგეობა
ამით აცხადებს იმ კლიენტებს საგუ ოიხსნიერიოდ და ხელის შეხაწყობად, ვინც რკინის ოთახში უნიფათო ყუთებით სარგებლობენ, როშ ზამოხსენებული ოთახი დია იქნება ყოველ დღე, კვირა-უქმის გარდა, საღამოს 5½—7 საათამდე.
დაწვრილებითი ცნობანი უნიფათო ყუთებით სარგებლობისა ბანკში იკითხეთ.
(2—1559—1)

საბურთალოზე მშვენიერ ალაგას, ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალი ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაკრებად ოთხ-კუთხ საკენი 80 კ.-დან. მსურველთ შეუძლიათ მიჰმართონ ოლოლას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე თაქთაქიშვილს, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე, საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. (წ.—1147—160)

თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზია
ჰუთაისში
აცხადებს, რომ იგი შეუდგა ბ-ნ კიტა აბაშიძის თხზულებათა „ეტიუდები მეცხრამეტე საუკუნის ქართულ ლიტერატურის შესახებ" ბეჭდვას. თხზულება გამოიცემა ორ ტომად, იგი შეიცავს კრიტიკულ განხილვას შემდეგ მწერალთა ნაწარმოებებსა: ალექ. ჭავჭავაძისა, გრიგ. ორბელიანისა, ნიკ. ბარათაშვილისა, ვახტ. ორბელიანისა, გიორ. ერისთავისა ილია ჭავჭავაძისა, აკაკი წერეთლისა, ალექ. ყაზბეგისა და ვაჟა-ფშაველაბ.
ზელის მოწერა მიიღება 15 ნოემბრამდი ქუთაისში — თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზიაში, ბ-ნ ისიდორე კვიტარიძის ყურნალ გაზეთების კანტორა «იმერეთია»-ში და ტფილისში—წერა-კითხ. გამავრ. საზოგ. წიგ. მაღაზიაში ბ-ნ ივანე ავალიშვილთან.
ზელის-მოწერით პირველი ტომის ფასი ორი აბაზია. (15—1539—11)

ტფილისის კერძო სამკურნალო
გაფართოებულია და სტაციონალური განყოფილებაა
ბოლოყოფილი 50 საწოლით.
განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.
ქსენიევის ქუჩა, საკუთარი სახლი, № 7, ვეტცელის" სასტუმროსთან.
ტელეფონი № 590.
სტაციონალურ ავადმყოფების მიღება შეიძლება ყოველ წამს, მხოლოდ გარეშე მოსარეულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი სპეციალისტი-ექიმები შემდეგ დროს:
ექიმი-ქალი ვერბიცკაია-ფარტადოვა. ე.—სამშობიარო და ქალის სნეულ. ყოველ დღე 11—12 ს.
ავდიევანიშვილი მ. ა. ნერვ. და ელექ., ხაბათ., 10½—11 ს.
დავითიანი რ. ხ.—შინაგ. და ნერვებ. ყოველ დღე 1—2 ს.
მაღალიშვილი ვ. ვ. შინ., სამშ. და ბ. 10—12 ს.
ქაქაძე ტ. ხ. შინაგანი. ორშაბათობით ოთხშაბ. 9—10 ს.
მანსვეტოვი ვ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., პარასკ. 2—3 ს.
ბუხნელიშვილი ვ. ხ.—თვალისა, ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½ საათ.,
ბზარეულოვი მ. ა.—კანისა და ვენერ ყოველ დღე, 1—1½ ს.
სამკურნალოს აქვს მოწყობილი Ehrlich-hata) აქვს აგრეთვე საკუთარი მიკროსკოპიუ რ და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორია, რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.
რჩევა ღირს 50 კაპ., საწოლები 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაც. კონსულტაც., ელექტრონით წამ., მასაჟი, ყვავილის აცრა, ბიძათა შემოწმება და სხვა შეიტანეთ. საფასურით.
(წ.—1089—594

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე
კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილით 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. წუთმაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს არ იღებს. ზოზაკოვის ქ. N სახლი ალაბაშვილისა. (ო)

ექიმი ე. ი. მინასიანცი
შინაგან, ბავშვთა, კუჭისა და ნაწლავ. სნეულებათა, პარიზელ პროფეს. Mathieu-ის სპეციალურ კლინიკიდან. ლებულობს დილის 9—11 ს.-დე და საღამოს 6—7 საათამდე.
ბლიხანოვის ქუჩა, N 29, ტელეფონი N 1067. (100—1117—35)

ექიმი ზ. ნ. ბაბაკიანი
შინაგანი და ბავშვთა ავადმყოფ. სპეციალური ავადმყ., კუჭისა და წყლებისა. მიღება დილ. 10—11 ს. (ბავშვ.). და 5—7 ს. (სახლ.). ბიზვილის პროსპექტ. N 26. ტელეფონი 388. 25—1442—59

ექიმი ვ. ვაშაკიძე
იღებს შინაგან სნეულებითა ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. ბაქოს ქუჩა N 12. (—23)

ექიმი ნ. ტ. ფულინი
უყლისა, ცხვირისა და ყურის ავადმყოფების მიღება დილის 12—1 საათამდე საღამოს 6—8-მდე. სერგეევის ქ. 8. (ო.—1545—10)

ექიმი ალ. სოლოლაშვილი
ბერლინის ბ. ბ. მეგრაგიანცი
ბერლინის უნივერს. ფილტვებისა, ბენლებისა, და სხვა ორგანოთა ტუბერკულინი.
შინაგან სნეულებით ავადმყ. მიიღება ყოველ დღე დილ. 9—11 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე. კათოლიკეთა ქუჩა, N 10. (თ 100—1534—15

ვაგზლის კერძო სამკურნალო
კარგდან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვაგზლის ქუჩა, N 8. ტელეფონი N 695.
ე. ხ. ვაშაკიძე—ყოველ დღე, შინაგან ავადმყ. 9 ნახ.—10 ს.
ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ., კანისა და ვენერ. 11—12 ს.
ბ. ა. ბობოვი—ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. ყელი, ყური და ცხვ. სნეულ. 11—11½.
ვ. ხ. ტანიშევსკი—ყოველ დღე, კვირის გარდა. შინაგანი ავად. 11½—12 ს.
შ. ა. მიქელაძე—შინაგან და ბავშვთა ავადმყ. 1—2 ს.
ნ. ვ. ფელიქიშვილი — ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1—2 ს.
ბ. ვ. ხობოლევსკი—ქირურგ., ყოველ დღე, კვირის გარდა. 2—3 ს.
მიკროსკოპიული, ბაქტეროლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყველის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.
ინჰალაციები და კონსილიუმი მოსიარულეთა.
წამლება „606"-ით.
(წ.—1090—198)

ექიმი ალ. ბოლოლაშვილი
ბერლინის ბ. ბ. მეგრაგიანცი
ფილტვებისა, ბენლებისა, და სხვა ორგანოთა ტუბერკულინი.
ბერლინიდან ჩამოსულ. ექიმი ალ. ბოლოლაშვილი
ბ. ბ. მეგრაგიანცის ტუბერკულინი.
ბ. ბ. მეგრაგიანცის ტუბერკულინი.
ექიმი ალ. ბოლოლაშვილი

ჩემგან აღძრულ საკითხის განმარტებას. დამახინჯება ხომ დამახინჯებაა, იტყვიან, მაგრამ აქ შეიძლება გაუგებრობაც იყოს. ზოგიერთათვის ყოველივე ეს იქნება მართლაც გაუგებრობაა. მუნიციპალურის მხრით ეროვნული პრობლემის გათვალისწინება თითქოს არა ჩვეულებრივი, მოულოდნელი მხარეა ამ რთულ საგნისა. მაგრამ „მნათობისთვის“ კი აქ გაუგებრობა არ არის. იგი განზრახ უბრუნებს ზურგს ჩემ მიერ წამოყენებულ საკითხს. სრულიად შეცნობილად არიდებს თავს იმ ხასიათის მუნიციპალურ საკითხს, რომელიც ეროვნულ საკითხთან არის დაკავშირებული. მისაყვედურებენ, შპრინგერ-ბაუერი ვერ გიგეო, მაგრამ თუ მე ვერ გავიგე იმათ ხომ გიგეს და თუ გიგეს და თანაგრძნობასაც უცხადებენ იმას, რასაც ამტკიცებენ და ანვითარებენ აღნიშნული მწერლები, რა ნაირად უნდა გაამართლონ თავიანთი მუნიციპალური პროგრამა, სადაც არ არის ის, რაც დედა აზრს შეადგენს შპრინგერ-ბაუერის სისტემისას, **არ არის ერი, როგორც იურიდიული პიროვნება, არ არის ეროვნებათა შორის** რეგულიარიზაციის **ორგანოები**, არ არის დეცენტრალისტურ ფორმებში მოწყობილი ეროვნულ-პროპორციონალური სისტემა. „მნათობი“ დაეინები ამტკიცებს, ამ უკანასკნელ დებულებას (ეროვნულ-პროპორციონალურ სისტემას) შპრინგერი არ იცავსო. მაგრამ, ვსთქვათ, არ იცავს, დანარჩენს რაღას უშვრებით—თავი და თავი ხომ რეგულარიზაციის საკითხია. რად მიმალეთ ეს მთავარი და ძირითადი საგანი ჩვენის პოლემიკისა?

ეროვნულ-პროპორციონალური პრინციპი ჩემ მიერ გაკვრით აღძრული მიზეზი იყო იმისი, რომ რეაქციონერთა ბანაკში მომამწყვდიეს. ჩემი აზრი კი შპრინგერ-ბაუერის აზრზე შორს არ მიდიოდა. შპრინგერი წინააღმდეგს ამტკიცებსო. ამას ჩვენ ქვემოდ დავინახავთ, რასაც ამტკიცებს იგი. მაგრამ, ვიმეორებ, თავი და თავი ის არის, რომ გარდა ეროვნულ-პროპორციონალურ სისტემისა ჩემს წერილებში იმგვარი კითხვები მქონდა წამოყენებული, რომელთაც ისე ადვილად გვერდს ვერ აუხვევთ. თუ შეიწყნარეთ პრინციპი, რომლის ძალითაც ერი ხდება იურიდიული პიროვნება, ძირიანად უნდა შეიცვალოს თქვენი მუნიციპალური პროგრამაც. აქ სტიქიურმა და მოუწესრიგებელმა დასაწყისმა ადგილი უნდა დაუთმოს ორგანიულ პრინციპს, რომელსაც ძირს უთხრის „ძველი ტიპის ინტერნაციონალისტების“ პოზიციას აი სად არის თავი და თავი საკამათო საგანი.

შემდეგ წერილში ამ მთავარ საკამათო საგნის გაღრმავებით და შესწავლით ვეცდებით ნათელი ვკინოთ კურიალურ სისტემ.ს და ნაციონალურ წარმომადგენლობის საკითხსაც.

ბარონი ტიზენგაუზენი. მთავრობის პროექტი ხელოვნურად ჰქმნის მწარმოებელთა და მუშათა შორის შეტაკების პირობებსო. მოლაპარაკე ორი საათის განმავლობაში ამტკიცებს მცხოვრებთა ჯანსაღობის დაცვა ძნელი საქმეა და კერძო პირთ—მწარმოებელთ—ვერ მივანდობთო. მერე 1886 წლის წესებს ეხება და აღნიშნავს მუშებისადმი მთავრობის უნდობლობას. ტიზენგაუზენი ამბობს მემარცხენეთ პროექტი მოეწონათ, რადგანაც იგი სოც.-დემ. პროგრამას ეთანხმებაო.

მთავრობის კანონპროექტი კი არ უზრუნველჰყოფს, არამედ აქეზებს მუშებს იმის ხელში ჩასაგდებად, რაიც თვით ხელუხლებლად მიაჩნია და მფარველობას უწევს. პროექტი მრეწველთ ემუქრება, რადგანაც მას იმ უღელს ადგმენ კისერზე, რომელსაც მთელი ხალხის ქონება უნდა ეწეოდეს. მოლაპარაკე მთავრობას უსაყვედურებს, კანონ პროექტის შემუშავების დროს მტკიცე აზრს ვერ ადექ და ვერ შეიგენ საარსებო კანონ მდებლობის შემდეგი განვითარებაო.

მრეწველობის ანუ ტიზენგაუზენს უპასუხებს. მთავრობას კარგად ესმის საზოგადოდ სოციალურ კანონმდებლობის საფუძველნი და კერძოდ საექიმო დახმარების მნიშვნელობა მუშებისათვის. მთავრობას სრულიადაც არ აშინებს ის, რაც ტიზენგაუზენმა აღნიშნა. ასეთივე შიში გერმანიაშიაც გამოსთქვეს საექიმო დახმარების კანონების გამოცემის დროს, მაგრამ იგი არ გამართლებულა. და ბოლოს მრეწველობის განყოფილების გამგე პროტესტს აცხადებს იმ აზრის წინააღმდეგ, ვითომც მთავრობა სოც. დემოკრატიას ეთანხმებოდეს. მაგრამ მთავრობას არც ის მიაჩნია საკმაოდ, რომ სოც.-დემოკრატებმა რაიმე კანონი მოიწონონ. (ყველა ტაშს უკრავს).

მაკ მაჰკვიჩს წინადადება შეაქვს, საექიმო დახმარება მუშათა ოჯახსაც გაუწიონო.

ბოლტენკი ტიზენგაუზენს უპასუხებს. სოციალ-დემოკრატებისა და მთავრობის ტაქტიკა მხოლოდ იმასა სცდილობს, კანონებმა მუშებს არაფერი მიანიჭონო.

მარკოვ მე-2. ტიზენგაუზენის ცალმხრივ სიტყვას გულისყური არ უნდა მიაქციოთ, რადგან იგი რუსეთის პლუტოკრატიის წარმომადგენელია. შეურაცხმყოფელი არაფერია, თუ ექიმობის ფულს მექარხნენი გადაიხდიან, და არა მუშანი თავის მცირე ჯამაგირიდან. მარკოვი მუშათა კასის წინააღმდეგია, რადგან ფაქტიურად ბატონ-პატრონი ყველაფრისა მაინც მრეწველი იქნებაო. ბოლოს სოციალიზმს ჰგმობს, როგორც მუშათა დამღუპველს.

კუზნეცოვი ტიზენგაუზენის აზრის—ვითომ სოც.-დემ. მთავრობას დაჰკავშირებოდნენ,—წინააღმდეგ პროტესტს აცხადებს. მომხსენებელი ფონ-კრაუზე აღნიშნავს, ჩვენ ისეთს კანონს ვქმნიდით, რომელიც ყოველ ადამიანისთვის შესაძლებელი იქნება და არა მარტო მდიდარ და შეძლებულთათვისაო. როგორც მომ. ხსენებელს, არ შემიძლია კომისიის მიერ შემუშავებულ კანონ პროექტის უარი ვსთქვა, მაგრამ კენჭის ყრაში მონაწილეობას არ მივიღებო.

მრეწველობის განყოფილების გამგე მხოლოდ ქამენსკის შესწორებას ემხრობა. კამათი გათავდა. მე-12 მუხლი მთავრობის რედაქციით მიიღეს.

მე-12 მუხლის მეორე ნაწილს კამენსკის შესწორებით იღებენ. მაშკევიჩის შესწორება, ექიმობა სამრეწველოში დროებით მიმუშავეთაც აღმოუჩინონო, მიღებულ იქმნა 153 ხმით 123 წინააღმდეგ. მთელი მეთორმეტე მუხლი მიღებულია.

მე-13 ვიდრე მე-17 მუხლამდე შეუსწორებლად მიიღეს. მე-18 მუხლი ყოველ სამრეწველოში, რომელშიაც 200 კაცი იმუშავებს, ცალკე კასას აარსებს. სოც.-დემ. და კადეტებმა შესწორება შეიტანეს.

ბრედაჯნი გერმანიას ასახელებს მაგალითად და ამბობს, კასაში და ზღვეულებმა უფრო უნდა მიიღონ მონაწილეობაო. საავადმყოფოს კასები მაშინ განვითარდება, თუ მთ მტკიცე ქონებრივი საძირკველი აქვთო. რადგან სხდომა უნდა შესწყდეს, პრედკალნი ლაპარაკს თავს ანებებს.

თუმჯდომარე აცხადებს, შემდეგი შეკითხვები მომივიდაო: ნაციონალისტებისა—ფინლიანდიაში ჯარისკაცებზე დაცემის თაობაზე, კადეტებისა—უმაღლეს სასწავლებლიდან მოწაფეთა ჯგუფობით დათხოვნისა და მშობელთა კომიტეტის ცირკულიარის თაობაზე. გამოცხადდა სწრაფ-განხილვის საჭიროება. შეკითხვებს, საღამოს კრებაზე განიხილავენ.

ახალი ამბავი

ტფილისი

◆ სამ. საისტ.-საეთნ. საბჭოს მდივნად სერგეი სიმონის ძე გორგაძე ამოირჩიეს.

◆ ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელმა საზოგადოებამ მოსკოვიდან ზეიდელისა და ნაუმნის რეგიტანი მიიღო „იდეალ-პოლიგლოტი“ ქართულ-რუსული შრიფტით.

◆ ქალაქის გამგეობამ დაადგინა, ქალაქის საავადმყოფოს ავლაბრის განყოფილებისათვის ბინა იქირაოს კახეთის მოედანზე ბ. სარაჯიშვილის სახლში.

◆ ქალაქის გამგეობამ საბჭოში შეიტანა სკოლისათვის სოლოლაკში ბინის დაქირავების საკითხი.

◆ ბათომის ქუჩის მცხოვრებლებმა ტფილისის გუბერნატორს სთხოვეს, აიძულოს გამგეობა, რომ ქუჩის მოკირწყვლის საჭირო თანხა 1912 წლის ხარჯთ-აღრიცხვაში შეიტანოს.

◆ ქალაქის გამგეობამ ქალაქის ინჟენერს დაავალა, პასტეროვისა და დიდის მთავრის ქუჩებზე ქვაფენილების მოწესრიგებას შეუდგნენ.

◆ მომავალ არჩევნებში რუმუნებულად მეორე უბნის ვაჭრებმა ა. ნ. მილოვი ამოირჩიეს, ტფილისის საკომერციო სასწავლებლიდან კი—დირექტორი გ. ნ. გეხტმანი.

◆ ქ. შ. წ. კ. გამ. საზ. გამგეობამ გუბერნატორს სოფ. ძეტეხში (გორის მაზრა) ბიბლიოთეკა-სამკითხველოს გახსნის ნებართვა სთხოვა.

◆ სიზარდეი ბორჯომ-მოქმედება. 26 ოქტომბერს, პოლიციაში მივიდა ალექსეევის შესახვევში მდებარე მე-14 № ის სახლის მეეზოვე სერგეევი და განაცხადა: დღეს ის ოთახი, სადაც ერთის თვის წინად დასახლდა სპარსეთის ქვეშევრდომი ხასან-ალი-ოღლი თავის ცოლით, სულ დაკეტილია და გარედან კლიტე ადევსო; ფანჯრიდან შევიხედე და ავ ჯეულობა სულ მიყრილ-მოყრილია, ამიტომ ვეეჭვობ, იქ რაიმე უბედურება უნდა მომხდარიყოსო. პოლიციელებმა ოთახი გაიღეს და ერთ კუთხეში ხასან-ალი ოღლის მეუღლე თუთი ხანუმა მკვდარი ნახეს. 18 ალავას იყო დანით დაჭრილი. გამოირკვა, რომ ცოლ-ქმარს უსიამოვნება ხშირად ჰქონდათ ხოლმე. ქმარი, რომელსაც ამ ბოროტ-მოქმედების ჩადენას აბრალებენ, ადარსადა სჩანს, რადგან ნივთებიც შეუტაცია და სადღაც გაქცეულა.

◆ რეფერატი. 29 ოქტომბერს, ბირჟის დარბაზში ა. მ. ჯაბარი წაიკითხავს რეფერატს შემდეგს თემაზე: „პრინციპი საფინანსო მეურნეობისა“.

◆ ტრ. რამიშვილის პიესა „მეზობლები“ გადათარგმნილ იქმნა ოსურს ენაზე. ამ პიესის წარმოდგენა კიდევ უნდოდა სახალხო სახლის ოსურ სექციას, 25 ამ თვეს რეპეტიციაც გამართა, მაგრამ მოულოდნელად ავენზორმამ პიესის წარმოდგენის ნება არ დაროო.

◆ ტრამვაის დირექციის თხოვნის თანახმად პოლიცმეისტერმა ბოქაულებს დაავალა, წესიერად შეადგინონ ხოლმე ოქმები, როდესაც ტრამვაის ვაგონები ერთმანეთს ეჯახება, ან რაიმე უბედურება ხდება ვაგონზე. ბოქაულებმა ამგვარ შემთხვევაში ტელეფონებით უნდა გამოიწვიონ ტრამვაის დირექციის წარმომადგენელი და მის თანადასწრებით შეადგინონ ოქმები.

◆ წვრილ კრედიტის ამხანაგობა. გუშინ სახელმწიფო ბანკიდან ბ-ნმა იასონ ფანიაშვილმა მიიღო ქადალდი, რომლითაც სოფ. რუისის მცხოვრებთ ნება ეძლევათ წვრილ კრედიტის ამხანაგობა დაარსონ. ამ ამხანაგობას სახელმწიფო ბანკიდან მიეცემა გრძელვადიან სესხად 1,000 მან. და მოკლე ვადიან სესხად—3,000 მან.

◆ ქუთაისის გუბერნატორი სლოვაჩინსკი გუშინ ტფილისში ჩამოვიდა.

◆ **ტფ. ფოსტა-ტელეგრაფის ოლქის უფროსმა** ტფ. გუბერნატორს სთხოვა განკარგულება მოახდინოს, რათა „შუკერტის“ მავთულები ჩამოხსნან, რადგანაც ეს მავთულები ტელეფონის მავთულების შეკეთებას და ჩამოკიდებას ძლიერ უშლიან.

◆ დეპეშათა სააგენტო იუწყება: ლენქორანის მაზრის გლეხებს მიწის-მფლობელობის თაობაზე შეიარაღებული შეტაკება მოუხდათ. მოკლულია ერთი, დაჭრილია რამდენიმე.

◆ ქალაქის გამგეობამ დაადგინა იშუამდგომლოს საბჭოს წინაშე, რომ **ტფილისის ქალთა უმაღლეს კურსებს** ყოველ წლიურად 5 ათასის მაგიერად 10 ათასი მანეთი ეძლეოდეს.

სახელმწიფო სათათბირო

დეპეშები

26 ოქტომბერი.

თავ. ვოდკინსკი თავმჯდომარეობს. სამინისტრო ლოჟაში ვაჭრობის მინისტრია. მსჯელობას განაგრძობენ, მე-12 მუხლის თაობაზე, რომელიც ავადმყოფობის დროს მუშების უზრუნველობას ეხება.

კუზნეცოვი. მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს არ შეეძლო მუშების ინტერესები მხედველობაში ჰქონოდა და ისე ელაპარაკნა, რადგან მთავრობის კანონპროექტი სცდილობს მუშა ხალხს ყოველივე თვითმოქმედება მოუსპოს. მოლაპარაკე ნახულითა და ქარხანათა ექიმების კრების რეზოლუციით ამტკიცებს საექიმო დახმარების მოუწყობლობას და კადეტებს აფრთხილებს, მუშათა საკითხში მთავრობის აზრის შეცვლაზე ლაპარაკიც მეტიაო.

ტიხანინი. მხოლოდ მეშვიდე კენჭის ყრის შემდეგ მიიღო კომისიამ კანონპროექტი და ეს გარემოებაც კმარა მთავრობის კანონპროექტს დავუჭიროთ მხარეო.

შეტროვი მე-3 აღნიშნავს, მსხვილ ცენტრებშიაც კი საექიმო დახმარება ცუდად არის დაყენებული და ქარხნებში ხომ საქმე უვიც ფელშერების ანაბარაა. შრომის ჯგუფი მთავრობის კანონპროექტს ემხრობა, მაგრამ ჰფიქრობს, რომ ჩქარა ამ საქმის ძირიანად შეცვლა დაგვჭირდება.

ეგოროვი. ეული მწარმოებელთ უნდა გამოიღონ, ორგანიზაცია და მოწყობა კი დაზღვეულთა ხელში უნდა იყოს.

არისტოტელი სულის შესახებ

(დასასრული *)

არისტოტელი არც სოკრატს და არც პლატონს არ ეთანხმება სულის განსაზღვრაში და თვის თხზულებაში „De anima“ გვპირდება თავისი განსაზღვრის გაცნობას. სული მისი აზრით აქვს არა მარტო ადამიანს, არამედ ყველა ცოცხალ არსებას. რა არის სული, ცოცხალი არსების მატერია, თუ ფორმა? თუ ჩვენ სულს მატერიად ვაღიარებთ, მაშინ იგი რაღაც თვისებათ მოკლებული, როსელსაც არავითარი საერთო არა აქვს არსების ყოფობასთან, ნივთი იქნებოდა, ნამდვილად კი სულის ცხოვრებაში მხილდება მხოლოდ ცოცხალი არსების ყოფობაო. სული ყოფობაა არსებისა; ზევით ჩვენ ვსთქვით, რომ საგნის ყოფობა ფორმაა, მაშასადამე, ამბობს არისტოტელი, სული ფორმაა (ენდელეხია) სხეულისა. ყოველივე მოქმედება სხეულისა, ყოველივე მისი მოძრაობა დამოკიდებულია სულზე; იგი არა მარტო ფორმალური მიზეზი, არამედ საბოლოო და მამოძრავებელიცაა. ასეთია ზოგადი შეხედულება არისტოტელისა სულზე; სხეული არსებობს შესაძლებლობაში მხოლოდ იმ წუთიდან, როდესაც სული ისადგურებს მასში, იგი სინამდვილეში ცხოვრებას იწყებსო.

არისტოტელის აზრით სული ოთხნაირია: სული საზრდელი პირველი საფეხური სულიერი ცხოვრებისა, სული შემმეცნებელი — მგრძნობელი, სული მოძრავი და სული-გონივრული, უმაღლესი საფეხური სულიერის ცხოვრებისა. სული საზრდელი ეკუთვნის მცენარეებს, მცენარეების ცხოვრება განისაზღვრება მხოლოდ საზრდოობითა და ზრდით და სწორედ ასეთ პროცესებს მცენარეებისას განაგებს სული საზრდელი; ეს არის სფერა საზრდელი სულის მოქმედებისაო. როგორც მკითხველი ხედავს, ამ პროცესებს საერთო არა აქვთ რა სულიერ ცხოვრებასთან; იგინი მცენარეების წმინდა ფიზიოლოგიური ცხოველობის მოქმედებაა.

სული მგრძნობელი მცენარეობაზე ცოტათი მაღლა მდგომ ცოცხალ არსებათა საკუთრებაა. იგი განაგებს შემცნებათა, შეგრძნობათა, იგი მეორე საფეხურია საზრდელი სულის შემდეგ და არასოდეს არ არსებობს უმისოდ, ე. ი. ვისაც მგრძნობელი სული აქვს, მას უსათუოდ საზრდელიც უნდა ექმნესო, ცოცხალი არსების ორგანიზმი შესაფერისი რიგისა მომარჯვებულია შეგრძნობათა მისაღებად, მას აქვს გრძნობის ორგანოები, რომელთაც განაგებს სული მოძრავი. არისტოტელი პლატონისავით გრძნობიერ შემეცნებას რთულად სთვლის, რომელშიაც ადგილი აქვს როგორც ფიზიკურს, ისე ფსიხოლოგიურს ელემენტს: შემეცნების დროს წინააღმდეგი მოქმედებს წინააღმდეგზე და ჩნდება შეფარდება, ე. ი. გრძნობის ორგანო ცვლილებას განიცდის და ემზგავსება საგანს შემეცნებისას.—ფიზიკური მხარე. გარდა ამისა ჩვენ ახალს შეგრძნობას ვიღებთ უკვე განცდილ შემეცნებათ და საზოგადო ანუ კრიტიკული გრძნობის შემწეობით*) ვამჩნევთ მზგავსებას თუ განსხვავებას მათ შორის—ფსიხოლოგიური მხარე. მუსკულის შეგრძნობაზე არისტოტელი არას ამბობს; ხოლო რაოდენობისა, მოსვენებისა და მოძრაობის შესახებ ცნებათა წარმოობას იგი გვიხსნის ხუთი გრძნობათა ერთობილი მოქმედებით. მგრძნობელ სულს არისტოტელი აწერს აგრეთვე მესხიერებასა და მოგონებას; იგი პლატონთან ერთად ამტკიცებს, რომ საგანი ადამიანის სულში სტოვებს თვის კვალს, ისე როგორც ბეჭედი თვის ნატერფალს ცვილით გალესილ დაფაზე. ამისათვის ძნელია, ამბობს არისტოტელი, დიდი მღელვარების დროს საგნების დანახსოვრება, რადგან ამ შემთხვევაში ნატერფალი ხვდება მომდინარე წყალს. როგორც ვსთქვი, არისტოტელის აზრით შემეცნების დროს გრძნობის ორგანო ემზგავსება შემეცნების საგანს; ეს შეფარდება გრძელდება იმის შემდეგაც, როდესაც საგანის ორგანოზე ზეგავლენა შესწყდა. ასე ახსნის არისტოტელი მესხიერებას ფიზიოლოგიურის მხრივ. მოგონობის ასახსნელად კი იგი ფსიხოლოგიურ ასოციაციას მიმართავს.

სული მოძრავი განაგებს სხეულის მოძრაობათ. ცოცხალი არსებანი, რომელთა ცხოვრება მხოლოდ კვებით ზრდით და გრძნობით ისაზღვრებოდეს, ძლიერ ცოტანი არიან, ჩვეულებრივ დასახელებულ ნიჭიერებათ ემატება ნიჭი მოძრაობისა. ვისაც მოძრავი სული აქვს, მას აუცილებლად უნდა ჰქონდეს სული საზრდელი და სული მგრძნობიერი, რადგან სული მოძრავი შემდეგი საფეხურია სულიერ ცხოვრებაში. მოტივები მოძრაობისა ორნაირია: მისწრაფებანი გონებისა და მისწრაფებანი მადისა.

სული გონიერი—ხვედრია მხოლოდ ადამიანისა. პირუტყვს გარდა საზრდელი სულისა აქვს სული გრძნობიერი და სული მოძრავი. მას აქვს აგრედვე თვისი ცენტრალური ორგანო—გული**). ხოლო უფრო სრული სხეულის მომართულებასაც შეესაბამებაო. ამისათვის ადამიანს გარდა დასახელებულ სულთა აქვს სული გონივრული. საზრდელი სულის მოქმედება კვების პროცესით განისაზღვრება, სული გრძნობიერი შეგრძნობებს (ощущенія) განაგებს, სული მოძრავი ცოცხალი არსების მოძრაობაში მხილდება, ხოლო გონივრული სულის მოქმედება გონებითი საგნების შემეცნებაში გამოისახება. საზრდელი, მოძრავი ჯ მგრძნობიერი სულებს მოქმედებათ თვისი სამხილებელ წყაროდ სხეული აქვთ, ხოლო გონივრული სულის მოქმედებას არაფერი საერთო არა აქვს სხეულთან. სული გონივრული სრულიად განსაკუთრებითი ცხოვრებას ატარებს, ვიდრე სხეული. გონება სრულიად განსხვავდება სულის სხვა ნიჭიერებათ დანაწილებისაგან; იგი ადამიანის სულში შემოსული წმინდა და ღვთიური დასაბამია. რადგან ც გონივრულ სულს არავითარი დამოკიდებულება არა აქვს სხეულთან, ამისათვის იგი მისგან თავისუფლად განცალკევდება; მას არავითარი საკუთარი ორგანო არა აქვს სხეულში, როგორც ეს სხვა დარგის სულებს აქვსო. უეჭველია, მკითხველს ენახსოვრება, რომ არისტოტელმა სული სხეულის ენტელეხიად (ფორმად) აღიარა, ხოლო მისი გონივრული სულის განსაზღვრა ამ აზრს სრულიად ეწინააღმდეგება, იგი რაღაც განცალკევებული გარედან სულში შემოსული, მხოლოდ ადამიანის საკუთრებად აღიარებული დასაბამია.

მეტად საყურადღებოა არისტოტელის შეხედულება შემეცნების პროცესის შესახებ. როგორც ვსთქვით, პლატონს არ სწამდა გრძნობების ჩვენება, რადგან, მისის აზრით, იგინი არ იძლევიან ნამდვილს ცოდნას, ცოდნას ნოუმენებისას; ასეთს ცოდნას ჩვენ მოვიღებთ იდეებში, რომელნიც თვით არიან ნოუმენებიო. როგორც ვიცით, არისტოტელმა გაილაშქრა პლატონის იდეების წინააღმდეგ და ნამდვილი არსებობა მხოლოდ საგნებს მიაკუთნა: მხოლოდ სიტყვა „to on“-ის (რომლითაც ბერძნები მხოლოდ მარადიულ არსებას აღნიშნავდნენ) მნიშვნელობა რომ დაეცვა მან აღიარა, არსებობა სინამდვილეში და არსებობა შესაძლებელობაში. სული სოკრატისა და პლატონის აზრით იგივე გონება იყო, ხოლო არისტოტელი კი ასე განსაზღვრავს სულს იგი გონების, საზრდელი, მოძრავის და გრძნობიერი სულების შეერთებაა. არისტოტელი ორნაირ აზროვნებას აღნიშნავს: აზროვნება ნამდვილი და აზროვნება შესაძლებელი, მომქმედი და ვნებითი. პირველით იგი აღნიშნავს აზროვნებას თვის ნამდვილი ობიექტით და შემეცნებითი პროცესით, ხოლო მეორე ტერმინით კი ნიჭს აზროვნებისადმი. ვნებითი აზროვნება ადამიანის სიკვდილის შემდეგ, არისტოტელის აზრით, აღარ არსებობს, მაგრამ ესევე არ ითქმის შესაძლებელი აზროვნების შესახებ. სხეულის სიკვდილის შემდეგ სული არ კვდება: ჰქრება მხოლოდ ნამდვილი აზროვნება, ხოლო შესაძლებელი აზროვნება კი კვლავად არსებობს, ისე, როგორც ყოველი საგანი გარკვეულ დროს არსებობს ან სინამდვილეში და ან შესაძლებელობაშიო. არისტოტელს, მზგავსად პლატონისა, არ სწამდა გრძნობების ჩვენების სინამდვილე; თუ პლატონი ნოუმენების შესახებ ცოდნას იდეებში ეძიებდა, არისტოტელი ცნებებში ლამობდა ამოეკითხა მათი ყოფა, ხოლო ნუ დავივიწყებთ, რომ ნოუმენალურ არსებობას პლატონი ზოგად იდეებს აკუთვნიდა, ხოლო არისტოტელი კი კერძო საგნებს. ასეთია ფსიხოლოგიური მოსაზრებანი დიდებული სტაგირელისა. მან, როგორც ვსთქვი ცალკე ჯგუფად გამოჰყო ფსიხოლოგიური საკითხები და მითი დიდ დვაწლი დასდო ჰსიხოლოგიის განვითარებას, რადგან მომავალ მოაზრეთა ყურადღება გარკვეულ საკითხთა ჯგუფს მიაპყრო.

ალ. ფერეთელი.

*) ან. «ცაბ. გაზეთი» № 435.

*) პლატონი ამბობდა; სული ხედავს ზეგავლენა და განსხვავებითს შემეცნებათა შორის, ხოლო არისტოტელი კი ამ ნიჭს ზეგავლს ანუ კრიტიკულ გრძნობას აწერს.

**) ტვინს არისტოტელი სიხლის გაგრილებას აწერს.

◆ ალექსანდროვის სამოქალაქო საკრედიტო ამხანაგობამ **ტფილისის უნივერსიტეტისთვის** ბანკში 200 მანეთი შეიტანა.

◆ **მოდიგმეისტრს შეუმჩნევია,** რომ **მოფერები** ხშირად ავტომობილებიდან ძირს გადმოდიან და სიდხს ემუსიფებიან. ამის გარდა ქუჩაზე გამოდგდ ქადებს შეურცხეოფს ავენებენ. ამიტომ მოდიგმეისტერი მოდიგიეედო ავალებს, მოფერებს სისტემა უურადღება მიაქციონ და დამნაშავენი სამართლში მისცენ.

◆ **ოდქის სასამართლოს** ბრალდებულის ამხანაგი • ევანგელოვი ნამესტნიკის საგანგებო მინდობილებათა მოხელედ დანიშნა ნიცეველ პანოვისა, რომელიც ტფ. ვიცე-გუბერნატორად დანიშნეს.

◆ **26 ოქტომბერს** ტფილისში 57 უმასმართლო შეიპყრეს.

◆ ქალაქის სასანიტარო **აღმასრულებელმა** კომისიამ ტფ. გუბერნატორს სასრულეში მოსაყვანად სამი ოქმი წარუდგინა, რომელიც სასანიტარო წესების დარღვევისთვის შეუდგინეს: მებუტლიკეს ვ. მუხურაძეს, მეკალბასეს რ. პოლსკის და სახლის პატრონს გოტოშიას.

სასამართლო.

◆ გუშინ სამხედრო-საოლქო სასამართლოში დაიწყო განხილვა **თელავში** ლებედინის პოლკის კამანდირის **პოლკოვნიკ** დობროვოლსკის მკვლელობის საქმისა. მკვლელი იქვე შეიპყრეს და დასაჯეს. მხოლოდ თხუთმეტი ქვემო ჩამოთვლილი მატროსს, რომელნიც თელავში დისციპლინალურ ბატალიონში იყვნენ გამოგზავნილი, ბრალდებათ მონაწილეობის მიღება ჯგუფში, რომელიც მკვლელებს აქეზებდა. სასამართლოში 279 და 98 მუხლის მეორე ნაწილის ძალით მიცემულნი არიან: ჩუმაჩენკო — 28 წ. სადჩენკო—27 წ. სოკოლოვი—27 წ. კოსტენკო—31 წ. კალიმსკი 25—წ. კოზლოვი—29 წ. კუზმინი—28 წ. ტოლსტიხი—28 წ. მიტანი—29 წ. რომანენკო—31 წ. კოსტრიკა—29 წ. ნიგუეინი—29 წ. დოცენკო—30 წ. კუხიშვილი—20 წ. და გურტოვოი—31 წ. ბრალდებულთ იცავენ: კაჩუხოვი, ანდრეევი, გეპშტეინი, ბროდსკი, ზელენსკი და კატანიანი. საქმის გამო გამოწვეულია 26 მოწმე.

თელავი

◆ ქალაქის განაპირას, გვირაბის უბანში მიმავალ 21 წლის ოლგა დიმიტრიევს ქალს, ძუზოშვილის ცოლს, თავს დაესხა 7 შეიარაღებული უცნობი და ნარიმანაშვილის ბაღისკენ გაიტაცეს. მიუხედავად ქალის წინააღმდეგობისა ქალი გააუპატიურეს და შემდეგ, რადგანაც ბოროტმოქმედების დაფარვა უნდოდათ, დაჭრობა მოუნდომეს. მაგრამ ახლო მიმავალ პოლიციელებთ ქალის კვნესა მოესმათ და უბედურება დროზე შეაჩერეს. შეიპყრეს: ირაკლი ჩიკვიტაძე—23 წ., ბაგრატ ნადიროვი—21 წ., ვასილ სესიკაშვილი 30 წ. და კარაპეტ აფრიამოვი. ნაწილი ბოროტ მოქმედთა მიიმალა. მაგრამ იმავე საღამოს დანარჩენებიც შეიპყრეს.

პროვინცია

◆ **მარტყოფი.** როგორც ვწერდით, ამ სოფელში ნავთის ნიშნები აღმოჩნდა. ამ ჟამად აქ მუშაობს ინჟენერი კამალოვი და არა ჯორჯაძე, როგორც ამას წინად შეცდომით გვქონდა მოხსენებული.

◆ **სოფ. კობი** (დუშეთის მაზრა). მთიდან მოსხლეტილმა ლოდმა მუშა აუძალაშვილს ორივე ფეხი მოსწვეტა.

◆ **სოფ. ძველი კოსალი** (თელავის მაზრა). ლევან ცოგიძე ცხვარს მოერეკებოდა. გზაში მას 7 შეიარაღებული უცნობი გადაუდგა წინ, რომელთაც წაართვეს ხანჯალი და 135 მან. და ნიმალნენ. ექვით შეიპყრეს გიორგი და ყარამან ელძირაშვილები, ნიკო ვალიშვილი, დავით გაბაზაშვილი, ლევან მავარდენიძე, ხ. კაზიშვილი და მიხეილ ქობაშვილი.

საეკლესიო საარჩევნო უფლება*)

როცა 1904—1906 წლებში საქართველოს ეკლესია საარჩევნო უფლებას თხოულობდა, სამღვდელოება და განსაკუთრებით სამწყსო დიდს იმედებს ამყარებდა ამ „სანატრელ“ უფლებაზედ. ეკლესია, ხალხის ხელში გადავა, ბიუროკრატიის აპეკას თავს დააღწევს, დემოკრატიულ პრინციპებზედ აგებ-აშენდება, საერწმუნოებისთვის უცხო პოლიტიკურ მოსაზრებებს ყარჰყოფს, განახლდება და ეროვნულ გზა-კვალს დაადგებაო,—ფიქრობდა უმეტესობა და ამიტომაც იყო, რომ საეკლესიო საკითხში ისეთნიც კი ჩაერიენენ, რომელთაც არც მანამდის, მთელ საუკუნის განმავლობაში, და არც დღეს, როცა ეს საკითხი თითქმის დაიმარხა, არა ჰქონიათ და არა აქვთ რა საერთო ოფიციალურ ეკლესიასთან გარდა საგალდებულო მეტრიკულის ურთიერთობისა.

ჩვენი საეკლესიო საკითხის ერთ მომენტად უნდა ჩაითვალოს 1906 წ. შემოდგომა, როცა იმ დროებით უჩინარის და დღესაც გამოურკვეველ ინიციატივით მოწვეულმა დელეგატების ნახევრად ოფიციალურმა კრებამ, რომელიც სასინოდო კანტორის შენობაში მოხდა განსვენებულის პეტრე ეპისკოპოსის თავმჯდომარეობით, მთელი ჩვენი საეკლესიო საკითხი არჩევნით უფლების ფარგალში მოათავსა და ამ უფლების მოპოება აღიარა, ვითარცა უმთავრესი პური არსობისა, sine qua non.

ჩვენს დროშიაც ხდება სასწაულიო,—ხშირად ამბობდა ცნობილი ფრანსუა ვოლტერი, როცა საკითხი საფრანგეთის ბიუროკრატიის მოქმედებას შეეხებოდა. ერთი ამ „სასწაულთაგანი“ მოხდა ჩვენს საეკლესიო საკითხშიაც. ადგილობრივმა სასულიერო მთავრობამ დაუყოვნებლივ, 24 ოქტომბერს 1906 წლისა აფრინა პეტერბურგში დელეგატების 12—14 ოქტომბრის დადგენილობის დამადასტურებელი შუამდგომლობა, № 3688 ჩქარა უბოძეთ საქართველოს ეკლესიას არჩევნობითი უფლებაო,—და, ჩვენდა გასაოცრად, პეტერბურგმაც არ დააყოვნა. 1907 წ. 10 თებერვალს 1615 ნომრის უქაზით უკვე აცნობეს ჩვენს სასინოდო კანტორას, რომ უწმ. სინოდმა შეიწყნარა საქართველოს ეკლესიის წარმომადგენელთა შუამდგომლობა და მიანიჭა ამ ეკლესიას არჩევნობითი უფლება „на изъясненныхъ въ представленіи основаніяхъ“, ხოლო სასინოდო კანტორამ „საექსარხოსოს მღვდელ-მთავრების და სამღვდელოების ნდობით აღჭურვილ წარმომადგენლების“ სანატრელი საარჩევნო უფლება 1907 წლის მარტის ბოლო რიცხვებში შემოღებულად გამოაცხადა, რასაც ერთ თვეში (1907 წ. აპრილში) თან მოჰყვა უქაზი საბლაღოჩინო საბჭოს შემოღების შესახებ.

უმეტესობას ძლიერ უხაროდა მონიჭებული „უფლება“ და, ვგონებ, ეს სიხარული გულწრფელი იყო. ყოველ შემთხვევაში ვერავის, დიდიდან პატარამდე, მღვდელმთავრიდან უბრალო დიაკვნამდინ ვერ დავწამებთ წარსულ წესწყობილების მომხრეობას, რომ ვითომ ვისმე სწყენოდეს სამღვდელოების ადმინისტრატიულად გამწესების სისტემის შეცვლა-გაუქმება.

მაგრამ იმ თავითვე სამღვდელოებაში და სამწყსოშიაც ზნეობრივად ძლიერი იყო რიცხვით მცირე ელემენტი, რომელიც სრულებით კმაყოფილი არ იყო შემოღებულ საარჩევნო უფლებით. ეს უმცირესობა, სადაც კი ხელი და სიტყვა მიუწვდებოდა, აშკარად ჰაიცხავდა თანამედროვე არჩევნებს ღრმად დარწმუნებული, რომ შემოღებული საარჩევნო უფლება თავისი შედეგებით ყოველ მხრივ უარესი იყო, ვიდრე დაგმობილი ადმინისტრატიული სისტემა გამწესებისა. მისთვის ცხადი იყო, რომ ეს უფლება არ იყო ის, რასაც საქართველოს ეკკლესია თხოულობდა რუსეთის პოლიტიკურ გაზაფხულის დღეებში. რაღაცა შეცვლილი იყო, სადღაც სახიფათო კვანძი იყო ჩამალული, როგორღაც ფალსიფიკაციის ელფერი ჰქონდა საქმეს.

საგულისხმოა ტეხნიკური მხარე არჩევნებისა. ვის ხელშია რეალური ძალა არჩევნების დროს? მამასახლისი (ქალაქებში საყდრის მნათე), რომელიც ნიშნავს და ხელმძღვანელობს კრებას, სოფლის მწერალი—ეს ფაქტიური ჩარხი სოფლელთა აზროვნებისა, გავლენიანი მემამულე, ნისიის გამცემი მედუქნე, „საპირო“ მევახშე, ჩხუბა ‖ ბობოლა, ნათელ მირონიანი ნათესავი და მსგავსნი მათნი—ეი ვინ სწყვეტენ კანდიდატების ბედ-ილბალს. მათ ასალაგმავად არავითარი წინასწარი ზომები არ ჩაუღია კანონმდებელს.

როგორ ირჩევს დღეს კეთილმოწესეს სამღვდელოება, რა ლაბალ ხარისხის მოსაზრებებით ხელმძღვანელობს იგი და რა ხდება სოფლებში მღვდელ-დიაკვნების არჩევნის დროს,—უმჯობესია არ ვილაპარაკოთ ამაზე. ეს სამწუხარო კომედიაა, რომლის მიზანია რაც შეიძლება ღრმად შეაზიზღოს ხალხს ყოველნაირი არჩევნები. ეს აბუჩად აგდებაა ამომრჩევლებისა და ასარჩევთა. ეს გამასხარავება და გახრწნაა იმ დიადის საქმისა, რომელსაც ხალხის უფლება ჰქვიან. იძულებული ვართ მეტიცა ვთქვათ: ეს ბოროტმოქმედებაა, რადგანაც ამ საშუალებით დღითი დღე დაბლა მიდის ეკლესია, ეცემა სამწყსოს ნდობა მწყემსთადმი და ხალხის გულში ნიადგება ის აღმაფრთოვანებელი გრნძობა, რომელსაც ოდესმე საროწმუნოება ერქვა და დღეს მრავალთათვის უსიამოვნო ბეგარა გამხდარა. არავითარ ბრაზმორეულ მტერს არ შეეძლო მოეტანა საქართველოს ეკლესიისათვის იმდენი ვნება, რამდენიც ხალხის უფლებათა გაფართოვების სახით მიაყენა მას დღევანდელმა საარჩევნო უფლებამ.

სიტყვა მეტია, რომ ამ უკუღმართ მოვლენაში ხალხს წილი არ უდევს. ის ბუნებრივად ეწაფება იმ უფლებას, რომელსაც საარჩევნო უფლება ჰქვიან, და თუ მის თავზე სინათლის მაძიებელი პეპელას და შეუბრალებელ ცეცხლის ანდაზა ცხადდება, ეს მისი ბრალი არ არის. ვერც ადგილის მსურველ კანდიდატებს დავაბრალებთ რასმე, რადგანაც ვიცით, რომ, როგორც ერთი რუსული ანდაზა ამბობს, თევზი იქითკენ მიეშურება, სადაც წყალი ღრმაა, და ადამიანი, სადაც მისთვის უკეთესია. მხოლოდ და მხოლოდ 1906 წლის მემოდგომის დელეგატები უნდა წამოსკუპდნენ დამნაშავის სკამზედ და მათ უნდა გასცენ პასუხი აწმყოსა და მომავალს, რას ფიქრობდნენ ისინი, როცა შეჰქონდათ ის საარჩევნო უფლება, რომელიც 1907 წლის დამდეგიდან არსებობს ჩვენში?

ყველაფერი ის, რაც დღეს ხდება და კიდევ უნდა მოხდეს დღევანდელ საარჩევნო უფლების შეცვლა-გაუმჯობესობამდის, ცხადი იყო და თითქოს გამოიცქირებოდა ხსენებულ უქაზის სტრიქონებ შუა. მეხუთე წელიწადია, რაც ეს უქაზი ძალაშია და არავითარი ცვლილება არ მომხდარა მის გასაუმჯობესებლად. მის უკეთდმართობის და თანამედროვე სინამდვილესთან შეუფერებლობის დასახასიათებლად მრავალი მაგალითი შეგვეძლო მოგვეყვანა, მაგრამ ეს მეტად მიგვაჩნია, რადგანაც ყოველ ჩვენს მკითხველს რამდენიმე ასეთი მაგალითი პირად ეცოდინება. ვიტყვით მხოლოდ, რომ დღევანდელი საეკლესიო საარჩევნო უფლება ისეთი მავნებელი მოვლენაა, რომლის დაუყოვნებლივ მოსპობა სარგებლობის მეტს არას მოგვიტანს.

ეს ყველაფერი იმ თავითვე ცხადი იყო მოწინავე უმცირესობისათვის. მას არ სწამდა 1906—1907 წლებში წყალობად მოღებული უფლება, ალმაცერად უცქეროდა მას და, რითაც კი შეეძლო, აბათილებდა საზოგადოების შემეცნებაში მის გაზვიადებულ მნიშვნელობას. ბევრი თქმულა და დაწერილა ამის შესახებ, მაგრამ, სამწუხაროდ, პრაქტიკულად არა გაკეთებულა რა. ეხლა კი, როცა მეხუთე წელიწადი გადის არჩევნების შემოღებიდან და ბევრი რამე გაფუჭდა მათი მეოხებით, დიდი და პატარა, ერი თუ მღვდელი—ყველანი ჰგრძნობენ ამ სისტემის **დღევანდელ სახით** სრულს უვარგობას და მავნებლობას. მაგრამ ყველანი შეჰრიგებიან მას, როგორც აუცილებელ ბოროტებას, და გაჩუმებულნან, თითქოს ზეგარდმო სასწაულის მოლოდინში. ეკკლესია კი შეუჩერებლივ მიეკანება უფრსკულისაკენ..

ახალი.

მოგვაგონებთ ჩვენს ხელის-მოწმეართ რომ ყოველ თვის დამდეგიდან გაზეთის გზავნა ესკოგათ ყველას ვისაც ხვედრი ფული არა აქვს შემოტანილი.

პატარა ფელეტონი

სიყვარული და სიძულვილი.

საგონებელი ნამუშა.

სიყვარული...

სიყვარული მქმნელია სიკეთისა...

სიყვარულმა წარმოშვა თვით ბუნება, ვით მზემ სითბო...

მან შეჰქმნა არსება, ვით უხილავმა დედა-მიწა...

იგია მიზეზი კაცობრიობისა... ვით ღმერთი ადამისა...

სიყვარული...

სიყვარული, ვით მზე, ჰბადავს სინათლესა...

მან მოავლინა ქვეყნად თვით უხილავი ანგელოზი...

სიყვარული...

იგია მსუბუქი, ვით ცისკრის დროის ველის ნიავი... იგი წმინდაა, ვით სათაფეში წყაროი მთისა... იგი ნაზია, ვით დილის სხივი; და უმანკოი, ვით ნორჩი ყრმაი...

სიყვარული...

სიყვარული მშობელია: სათნოებისა, კაცთ-მოყვარეობისა... ხოლო იგივეა მისეზი სიძულვილისა...

სიყვარულს მოჰყვა თან სიძულვილი, ვით ანგელოზსა მოძმე ავსული...

სიყვარული...

სიძულვილი...

ერთი მეორის მძლეავია, რომლისა გული უხვია ..

ხ. გლახაშვილი.

სასამართლოს დარბაზიდან

ფუა აზიის რკინის გზაზე საფოსტო ვაგონიდან 469,500 მან. გატაცების საქმე.

25 ოქტომბერი.

დღეს სასამართლოს დარბაზში ჩვეულებრივზე მეტმა ხალხმა მოიყარა თავი. არიან ვექილებიც. ეს გარემოება აიხსნება იმით, რომ ეინტერესებათ სიტყვა გამოჩენილ მოსკოველ ვექილის მალიანტოვიჩისა, რომელმაც დღეს უნდა ილაპარაკოს.

სასამართლოს სხდომა დილის 10 საათს იწყება.

ვექილი გოდეკანიშვილი. (ერმოლოვის დამცველი) მოსამართლეებს უმტკიცებს, ხავთასი ერმოლოვს ხელს ტყუილად ადებს, რადგანაც მარტში ერმოლოვი ტფილისში იყო და მაშასადამე იმიერ კასპიის მხარეს ყოფნა არ შეეძლო. დასასრულ, ბრალდებულის სრულ გამართლებას თხოულობს.

ვექილი ტურკევიჩი. (ერმოლოვის მეორე დამცველი) დიდხანს ლაპარაკობს. სხვათა შორის ამბობს: ერმოლოვი გურიის სრულ მპყრობელად იყო, რომ სდომებოდა, იქ და ამბობს, ოთხმეზურის მხრივ აქ არავითარი ბოროტ-განზრახვა არ არის და ეს მხოლოდ იმას ამტკიცებს, რომ ბრალდებული ადვილად გაება ერმოლოვის მიერ დაგებულ მახეშიო. შემდეგ მალიანტინოვმა მოახსენა ის ბარათი, რომელზედაც ხელი უწერიათ ოთხმეზურსა და ნ. ფირცხალაიშვილს და რომლიდანაც სჩანს, რომ ერმოლოვმა ხავთასის ცოლს 50,000 მან. გადასცა და სთქვა: ამ შემთხვევაში ოთხმეზურის სუსტი ხასიათი დაეჯახა უფლების მოყვარე ერმოლოვის მაგარს ხასიათს და ძალაუნებურად დაემორჩილაო. რაც შეეხება ოთხმეზურის თანადასწრებით ედენტის მიერ ოდესიდან 20,000 მან. გაგზავნას, ამაზე ვექილი ასე ამბობს: ოთხმეზურს რომ სცოდნოდა, ეს ფული გატაცებული იყო, მაშინ ბანკში ხელსაც აღარ მოაწერდა და ძალად თავის თავს მახეში აღარ გაიბამდაო; საქმის ვითარება ოთხმეზურმა მხოლოდ მაშინ გიგო, როდესაც ერმოლოვმა ხელი მოაწერინა იმ ბარათზე, რომლიდანაც სჩანს, რომ ერმოლოვმა ხავთასის ცოლს 50,000 მან. დაუბრუნა და სწორედ აქ არის ოთხმეზურის დანაშაული. კანონით ამას ყველაფერი უნდა გამოემჟღავნებინა, მაგრამ ნუ დაგავიწყდებათ, რომ ამას ვერ ჩაიდენდა ოთხმეზური, რადგანაც ყველა, განსაკუთრებით სამხედრო წრეები, ჯაშუშის სახელით მონათლავდნენო. ბ-ნი მალიანტოვიჩი ბრალდებულის სრულს გამართლებას თხოულობს.

იმის შემდეგ პროკურორი და ვექილები მცირედ შეეკამათნენ ერთმანეთს და დასასრულ უკანასკნელ სიტყვის ნება მიეცათ ბრალდებულთ:

მახეიდ ივანოვი: მე ყველაფერი გულახდილად უკვე ვთქვი, გთხოვთ სასჯელი შემიმსუბუქოთო.

ეარაბან ჯაჯანიძე: ვფიცავ მაღალს ღმერთს, ვფიცავ ცოსა და დედამიწას, ვფიცავ მშობლების საფლავს, რომ ამ საქმისა არა ვიცი რა.

ერმოდოზ ხავთასი: ბ-ნნო მოსამართლენო! როდესაც მე ძებნა დამიწყეთ, ჩემის ნებით გამოვცხადდი. ორ წელიწად ნახევარია ციხეში ვზივარ. უკანასკნელ 8 თვის განმავლობაში ბორკილები მადევს. თუ ასეთი სასჯელი ბოროტმომქმედის გასასწორებლად არის შემოდებული, მაშინ გარწმუნებთ, რომ ეს სასჯელი უკვე მეყოფა გაკვეთილად. გთხოვთ, სასჯელი შემიმსუბუქოთ, რადგანაც ყველაფერში გულწრფელად გამოვტყდი, ციხეში წინასწარი ჯდომა სასჯელში ჩამითვალოთ და გამანთავისუფლოთ.

ვარდამ მესხი: მე უკურნებელ სენით (ჭლექით) ვარ ავად; ჩემის სიცოცხლის დღენი უკვე დათვლილია. გთხოვთ, გამამართლოთ და მით საშუალება მომეცეთ მივიღო ის მცირე პენსია, რომელიც ჩემის ერთგულ და მძიმე შრომით დავიმსახურე.

დანარჩენი ბრალდებულნი თავს დამნაშავედ არა სთვლიან და სრულს გამართლებას თხოულობენ. დასასრულ სიტყვას თხოულობს კაპიტანი ერმოლოვი.

ბ-ნო თავჯდომარე, შემიძლიან, ყველაფერი დაწვრილებით ვსთქვ და მათემათიკურად დავამტკიცო?

თავჯდომარე ნებას აძლევს.

ერმოდოზი. იმიერ კასპიის მხარეს მე არასოდეს არა ვყოფილვარ მარტში კი იქ ყოფნა სრულიად არ შემეძლო; ამას მათემათიკურად დავამტკიცებ. ამ დროს ტფილისში ვიყავი და ნამესტნიკის კანცელარიაში სხვა და სხვა ცნობებს ვკრებდი ის მოწმეები, აქ რომ იყვნენ... მე ვიცი ფსიხოლოგია ამ... ამ მოწმებისა. თქვენო აღმატებულებავ, როგორ საზიზღრად სცრუობდნენ ისინი აქა... როდესაც მე ციხეში ვიჯექი, ოთხმეზური დადიოდა კაფეშანტანებში და ცრუ მოწმეებს დაეძებდა... ჩემი სამსახური და ერთგულება უმაღლესად არის დაფასებული. შვიდჯერ ყუმბარა მესროლეს... ხაფთასი ოთხმეზურმა გამაცნო, გამაცანო იგი, როგორც მილიონერი.. მას ასე როდი გცვა, როგორც ეხლა... საუცხოოდ ეცვა... ოთხმეზურიც აფიცრის ფორმაში იყო და არა ამ ტანისამოსში, თორემ მაგას როგორ მივენდობოდი? მე გავხდი მსხვერპლი იმისა, რომ ხალხს ვენდობოდი... 55,000 მან. ხავთასისგან სესხად მივიღე ოდესაში, სასტუმრო „პასაჟ“-ში... ხუთს წელიწადს მე ისე მდევნიდნენ, როგორც მხეცს. გურიაში მაზრის უფროსად დამნიშნეს მაშინ, როდესაც სახელმწიფო მმართველობა კავკასიისა შერყეული იყო. მე ერევნის გუბერნიაში კი არ ვიყავი, ბ-ნნო მოსამართლენო, მაზრის უფროსად, არამედ გურიაში... გურია! იცით, რა არის გურია?

თავჯდომარე: ეს საქმეს არ შეეხება.

ერმოდოზი: თქვენო აღმატებულებავ როგორ არ შეეხება. გურიაში სამსახურისთვის ვზივარ ამ ჟამად ბრალდებულის სკამზე. ჩემზე ამბობენ, გურია აოხრაო და ახლა შურს ძიობენ... დიახ, ეს შურის ძიებაა ჩემის მტრებისა, შურის ძიება ყოვლად საზიზღარი... დღესაც მითხრეს აქ ციხეში უთუოდ მოგკლავთო... შენს ცოლს შვილსაც ამოვეღეტავთო.

სასამართლოს სხდომა 25 ოქტომბერს ამით გათავდა. სასამართლომ თავის განაჩენი, როგორც ვწერდით, გუშინ 26 ოქტომბერს გამოაცხადა, რომლითაც მიუსაჯა:

1) ნ. ივანოვს, ხავთასის, გრიგოლიას და თოფურიას ხუთ-ხუთის წლის კატორგა.

2) მიხეილ ივანოვს, კოსტავას, ედენტს, ჯაჯანიძეს, მესხს, ერმოლოვს და პორ. ოთხმეზურის—ოთხ-ოთხის წლით პატიმართა გამასწორებელ რაზმში გაგზავნა.

3) ფირცხალაიშვილს (მცირე წლოვანია) 3 წლის ციხე.

4) ჭანტურია და სხირტლაძე გამართლებულ იქმნენ.

5) სამოქალაქო საჩივარი საესებით უნდა დააკმაყოფილონ ნ. ივანოვმა, ხავთასიმ, გრიგოლიამ და თოფურიამ. თუ ამათ სამყოფი შეძლება არ აღმოჩნდება, მაშინ ფულის გადახდა დანარჩენ ბრალდებულებსაც დაეკისრებათ.

ამ განაჩენის საბოლოო ფორმა 10 დეკემბერს იქნება გამოცხადებული.

ბრალდებულებმა განაჩენი მშვიდად მოისმინეს, რის შემდეგაც ჯარის კაცთა, კაზაკების და პოლიციელების გაძლიერებულ რაზმის თანახლებით ყველანი ციხეში გაისტუმრეს. ქუჩებზე მათ დიდძალი ცნობის მოყვარე ხალხი მისდევდა.

ჩინეთის რევოლუცია

დეპეშები

26 ოქტომბერი.

ტოკიო. იოკოგანის რამდენიმე ათასმა ჩინელმა სარევოლუციო მიტინგი გამართა და რევოლუციონერებს დიდძალ ფულს უგზავნიან.

მუკდენი. ჩინელ პოლიციის მაგიერ ეხლა მანჯურიელებისაა. ახალი ჯარი ქალაქიდან გაიყვანეს. მშვიდობიანობის დაცვა 5000 კაციან მანჯურთა რაზმს ჩაბარეს. სამხრეთიდან ბევრი გამოქცეული მოდის.

პეკინი. საკონსტიტუციო პალატა შანდუნის ჯარის ყველა მოთხოვნილებას დათანხმდა, გარდა ფედერაციისა, რომლის გადაწყვეტა სხვა პროვინციებს თანხმობის გამოცხადებამდე გადაიდო. დღეს გადაწყვეტილება იმპერატორის ბრძანებამ დაადასტურა. პალატამ იუანშიკაი მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარედ აირჩია. პალატაში ახლა მხოლოდ 40 კაცია. შიშიანობის გამო სიელჩოს უბანში სასტუმროები სავსეა ჩინელ დიდებულებით. ჯარი იმპე-

*) ვბეჭდავთ ამ წერილს, თუმცა პატივცემულ ავტორს არ ვეთანხმებით. თუ დღევანდელი საეკლესიო საარჩევნო სისტემაში დადებულებია, საპირველ ამ დადებულების მომოურეა და არა გაუქმება თვით სისტემისა. არჩევნების დრეს ზშირად მიჰმართავენ ხელმე არა საკადრის საქციელს, მაგრამ ამმოსაზრებით ყოველად მეუძლებელია უარყოფა თვით საარჩევნო პრინციპისა. **რედაქცია.**

რატორის ქალაქთან გროვდება, ჩრდილოეთის გზას იკავებენ, რადგან პეკინზე მეოცე დივიზიის დაცემისა ეშინიათ. ნანკინის ვიცე-კოროლმა თავი მოიკლა. ადმირალ სუნ-თეული ფლოტი რევოლუციონერებს მიემხრო. თვითონ ადმირალი ფუჩოუში მიმავალ გემზე ავიდა. პეკინის ახლო სადგურ ფინტაიში მოსულ ჯარში მოძრაობა დაიწყო.

გაზეთებიდან

ფედერატიული რესპუბლიკა.

ბერლინში პეკინიდან ცნობა მიუღიათ, ჩიფუ რევოლუციონერებმა აიღესო. ხმა გავარდა ტიანცზინიც აიღესო.

პარიზში ცნობა მისულა, პროვინცია კიანგსუსა, სიკიანგსა და ფუკიენში დამოუკიდებლობა გამოაცხადეს და ფედერატიულ რესპუბლიკის დაარსების თაობაზე მოლაპარაკება დაიწყეს.

რეგენტის ბრძანება.

„რუსკოე სლოვოს“ პეკინიდან სიტყვა-სიტყვით სწერენ რეგენტის უკანასკნელ ბრძანებას.

„სამი წლის წინად ტახტზე რომ ავედი, რეფორმების განხორციელება მსურდა. სამწუხაროდ ტახტის მახლობლად არც ერთი ნიჭიერი ადამიანი არ მოიპოვებოდა და ამიტომ წარსული დრო პოლიტიკაში კარგი ვერ იყო. მთავრობა ღირსებულ სიმაღლეზე ვერ იდგა, რადგანაც იმპერატორის გვარეულობისაგან შესდგებოდა. მას არ ესმოდა საჭიროება და სარგებლობა კონსტიტუციისა. გზების ნაციონალიზაციის საკითხი ხალხის სურვილის წინააღმდეგ გადასწყდა. ამ რეფორმის განმხორციელებელი მოხელენი ბოროტად ხმარობდნენ უფლებას. ისინი იმაზე მეტსა თხოულობდნენ ხალხისაგან, ვიდრე საჭირო იყო. ყოველ რეფორმის განხორციელების დროს მოხელენი მხოლოდ თავის სარგებლობაზე ზრუნავდნენ. ყველა ეს სასურველი რეფორმების განხორციელებაში ხელს მიშლიდა. ყოველი ჩემი კეთილი განზრახვა ხალხის ზარალით თავდებოდა. ბევრჯელ გამოვეცი ბრძანება, ახალი კანონები გამოაცხადეთ მეთქი, მაგრამ მთავრობა ჩემს ბრძანებას არ ასრულებდა. ამის გამო ხალხი ჰღელავდა. ტახტმა არ იცოდა და ვერ გაეგო ღელვის მიზეზი. ჯერ სიჩუანში, მერე უჩანში, ახლა შანხაიში და ხუნაანში ზედიზედ ამბოხებაა. ამას ტახტს აბრალებენ. ამ ბრძანებით ხალხს ვაუწყებ, რომ გულწრფელად მსურს ხალხსა და ჯართან ერთად კონსტიტუცია შემოვიღო, ახალი კანონები დავამყარო და ძველი გავაუქმო. ყველაფერს ვიღონებ მანჯურთა და ჩინელთა უთანხმოების მოსასპობად. ამბოხების მონაწილეთვალაპატიებ. ჩემს თავს საყვედურს ვაძლევ რომ სიჩუანის გუბერნატორად ეუიჩენი დავნიშნე, რადგან ამბოხების მოხდენა მისი ბრალია. იმედი მაქვს, ამიერიდან ხალხი მთავრობას დაეხმარება სახელმწიფოს გასამაგრებლად, რადგან შეუერთებლად სახელმწიფო დაიღუპება. ხალხს მშვიდობიან მუშაობისთვის მოვუწოდებ.

სახელმწიფოთა ჩარევის საკითხი

დიპლომატთა წრეებში გაცხარებული ლაპარაკია, ჩაერევიან თუ არა ევროპიელები ჩინეთის საქმეებშიო.

რევოლუციის მომხრე ვაჭრებს ეშინიათ, ვაი, თუ მთავრობამ პროვოკაციას მიჰმართოს, ევროპიელებზე თავდასხმა მოაწყოს და ამით მათი ჩარევა გამოიწვიოსო. ბერლინში არსებულმა ჩინელთა კლუბმა მოწოდება დაჰბეჭდა და სახელმწიფოებს აფრთხილებს, ჩინეთის მთავრობას ფული არ მისცეთ თორემ რეფორმებს აღარ შემოიღებს, კრიზის გააძლიერებს და უფრო მეტი მსხვერპლი შეეწირება საქმესაო.

თუ აჯანყების წინააღმდეგ ბრძოლაში, რომელიც მხოლოდ დინასტიის საწინააღმდეგოა, ევროპიელებიც ჩაერევიან მოძრაობა უცხოელთა საწინააღმდეგოდ გადაიქცევა. კრიზისი კი ვაჭრობის საქმეს ძალიან აკნებს. ამიტომ ევროპიელთა და ჩინეთის ხალხის ინტერესების გაერთიანებისთვის ევროპიელებმა ჩინეთის მთავრობას ფული არ უნდა ასესხონო.

მოლაპარაკება.

მთავრობის ჯარის ეფროსმა რევოლუციონერებისაგან ხანკოუს ბრძოლის ამბავი მიიღო, მანჯურთა მთავრობასთან მოლაპარაკება არა გვსურს და მაშინ ვილაპარაკებთ, პეკინში რომ მოვალთო.

იტალიისა და ოსმალეთის ომი

დეპეშები

26 ოქტომბერი.

ტრიპოლი გენერალ დეშორანის მეთაურობით აღმოსავლეთის ოაზისში მეხუთე ბრიგადამ ქამიდიე აიღო, შიშაინობამ გაიარა და მცხოვრებნი ქალაქს ბრუნდებიან. ზოგიერთ ადგილებში არაბებმა იტალიელებს იარაღი ჩაბარეს. აინზართან ახლო მდგარ ბანაკში ხოლერაა. ოაზისის ზოგიერთა სახლიდან იტალიელებს კიდევ ესროდნენ. გენერალი ბრიჩეოლა ბენგაზიდან იუწყება, 24 ოქტომბერს მტერი გავაქციეთ და ორი ზარბაზანი წავართვითო.

სტამბოლი. ოსმალეთმა სახელმწიფოებს ნოტა გაუგზავნა, რომლითაც იტალიის მიერ ტრიპოლის ანექსიის გამოცხადებაზე პროტესტს აცხადებს. ოტომანის დეპეშათა სააგენტო იუწყება ტრიპოლიდან, ოსმალთა ჯარი სუგჯუმის მოწინავე პოზიციებზეა მოგროვილიო. მხედართა ყაზარმაში ხოლერაა. დაუმარხავი გვამები საშინლად ყარს. იტალიელებს გული გაუტყდათ.

ლონდონი. ნოტაში ოსმალეთი ტრიპოლის ანექსიას ფაქტურად და ურიდიულად უსაფუძვლოს უწოდებს და ამბობს, ჩემს უფლებას დავიცავ, მით უმეტეს, რომ იტალიის პროკლამაცია ხელშეკრულებათა მიერ ტერიტორიის დაკარგვის უზრუნველყოფის დამრღვეველია.

ტუნისი. არაბებსა და იტალიელებს ბრძოლა მოუხდათ. საქმეში პოლიცია და ჯარი ჩაერია. ორივე მხარე დაზარალდა. რამდენიმე პოლიციელიც დაიჭრა. ერთი ვახმისტრი მოჰკლეს.

სტამბოლი. დეპუტატთა პალატა. გარეშე საქმეთა მინისტრი ასიმი ტრიპოლში იტალიელების მიერ ჩადენილი მხეცობას ასწერს. ლაპარაკობს სამხედრო მინისტრი მაჰმუდ შევკეთ-ფაშა და აღნიშნავს, ფიკრის დაპატიმრება რომ მდომოდა, დავაპატიმრებდიო. სამხედრო სასამართლოს ჰსურდა მხოლოდ პასუხის-გებაში მიეცა და გაეგო მიზეზი, რად განაგრძობდა იგი დაკეტილ გაზეთის გამოცემასაო. დიქტატორობა არა მსურვებია, გერმანიის იმპერატორისათვის დახმარება არ აღმითქვამს, აფიცრებს პოლიტიკაში მონაწილეობას ვუკრძალავ, მთელი ერის ერთობა მსურს, ტრიპოლის საქმეში დამნაშავე არა ვარ და ნდობის გამოცხადებას გთხოვთო. ლუფტი-ფეკრი ამბობს, სასამართლომ ჩემი დატუსაღების განკარგულება გამოსცა. კონსტიტუცია საშიშ მდგომარეობაშია. დეპუტატი ემრული მინისტრისადმი ნდობის გამოცხადებასა თხოულობს.

ქაირი. ოსმალთა აფიცრებს, რომელნიც ტრიპოლის საზღვარზე მიდიოდნენ, ებრძანა, უკან დაბრუნდითო.

ტრიპოლი. ტაჯურში ოსმალებმა დატყვევებული იტალიელთა მზვერავები და ის არაბები ჩამოახრჩეს, რომელნიც იტალიელების დამორჩილებას ჰქადაგებდნენ. გუშინ კანევამ ზეიმით ტრიპოლისა და კირენაიკის ანექსია გამოაცხადა, დამსწრე არაბებს დეკრეტი მოეწონათ. გუშინ მტერი ჯარს დაეცა, მაგრამ უკუქცეულ იქმნა. მას 60 მოკლული დარჩა. დილას 2 ათასი ოსმალი ხომსს დაეცა, ამავე დროს ქალაქში რამდენიმე ადგილას აჯანყება მოხდა, მაგრამ ჩქარა მოსპეს. მტერი უკუქცეულ იქმნა საღამოს 6 საათზე. იტალიელებს 3 მოუკლეს, 2 დაუჭრეს, ოსმალებს—400 დაუჭრეს და დაუხოცეს. სამხედრო გემებმა სლიტენს ზარბაზანი დაუშინა. ხომსის გარშემო მდგომარეობა გაუმჯობესდა.

გაზეთებიდან

ლონდონი.

მალტიდან იუწყებიან, პარასკევს ტრიპოლისთან დიდი ბრძოლა მოხდაო. ოსმალებმა ფეხლუმის გარშემო პოზიციების აღება მოახერხესო.

ტრიპოლიდან დაბრუნებული კორესპონდენტები ფიცს ქვეშ ამტკიცებენ იტალიელებისაგან ტრიპოლიში ჩადენილ სისასტიკეს და ზხეცობას.

პარიზი.

„ნ. ვ. პრ“ იუწყება: ტრიპოლიში იტალიელებს შორის ხოლერა ვრცელდება. ყოველ დღე 60 კაცამდე ხდება ავად. ჯარი ძალიან ცუდ გუნებაზეა. ჯარის კაცნი უკმაყოფილებას აცხადებენ, ამას სურსათის უკმონლობაც ხელს უწყობს.

გაზეთების აზრით, ტრიპოლის ანექსია მხოლოდ იტალიის სისუსტისა და გაჭირებულ მდგომარეობის დამამტკიცებელია, რადგან მან ვერ შესძლო ტრიპოლელ არაბებისა და ოსმალების დამარცხებაო.

ბერლინი.

გერმანიის გაზეთები ტრიპოლის ანექსიის ამბავს დაცინვით შეხვდნენ. ეს სათეატრო ჟესტია, საეფექტოდ გაქნეული, დამარცხების დასაფარავადაო. საზოგადოებრივი აზრი იტალიის წინააღმდეგია.

ვენა.

„ნ. ფრ. პრ.“ ამბობს, იტალიის მთავრობას საანექსიოდ საბუთი არა ჰქონდა და მხოლოდ ომის გათავების შემდეგ შეეძლო მისი გამოცხადებაო.

ბრიუსელში.

სოციალისტთა საერთაშორისო ბიურომ გადასწყვიტა, სხვა და სხვა ადგილას ერთსალა იმავე დროს ევროპის მნიშვნელოვან ცენტრებში ომის საპროტესტოდ კრებები გაჰმართოს.

ბრძოლის ველას შეცვლა.

„რუსკოე სლოვოს“ პეტერბურგიდან ატყობინებენ: დიპლომატთა წრეები ძალიან შეაშფოთა იტალიის ფლოტის ეგეის ზღვაზე გასვლამ. ევროპის ერთ სახელმწიფოს მთავრობისთვისაც კი არ შეუტყობინებია იტალიას, ბრძოლის ველსა ვსცვლიო.

პეტერბურგში ამბობენ, ფორმალური მხარე არ დაურღვევია იტალიას, რადგანაც იგი მხოლოდ ბალკანეთის ნახევარ კუნძულის შესახებ ჰპირდებოდა ევროპას, ხოლო ცალკე აზიის სიმაგრეებზე პირობა არ მიუცია, ზარბაზანს არ დავუშენო. შეუძლიან ეგეის ზღვის კუნძულებიც დაიპყროს, რადგან ამის თაობაზე მსჯელობა არა ჰქონიათ იტალიასა და ნეიტრალ სახელმწიფოებსაო.

ეშინიათ, ვაი თუ იტალიელები საგან ბერძნების მიერ დასახლებულ კუნძულების აღებამ საბერძნეთში შოვინიზმი გაალვიოსო. მცხოვრებნი ამ კუნძულების საბერძნეთის ხელში გადაცემას მოითხოვენო. ამ შემთხვევაში ოსმალეთისა და საბერძნეთის ომი აუცილებელია, რაიც, უეჭველია, ბალკანეთის სახელმწიფოთა ჩარევას გამოიწვევსო.

საზოგადოდ, მახლობელ აღმოსავლეთში მდგომარეობა გამწვავებულია და, შეიძლება, ევროპის კონცერტსაც მოუხდეს საქმეში ჩარევა.

დეპეშები

ძმებ. სტ. დემეტრეთა ბიუროს აგენტიდან

26 ოქტომბერი.

სახელმწიფო-საგარეო.

კანეა. საერთ. კრებას ცხარე სხდომა ჰქონდა; მსჯელობდა მუშაობანდუმესა, ათინაში 25 დეპუტატის კაკუნისა და საკრებულოს დახმარებას თანასაზე. სხდომა დახურეს ზხუ'ისა და ხმაურობის დრო. სადამოს კრება დათხოვნილად გამოცხადდეს და ახალი არჩევნები მარტისთვის დანიშნეს.

ვენა. „ფრედეხბლატს“ სიტყვით 1912 წლის მარტიდან დეკოვს და ბუდაპეშტში დრაკონთა ახალი დივიზიებს ჩაუყენებენო.

ბერლინი. ვოლფის სააგენტო იუწყება, ტეუფლია, ვითომც იმპერატორს მინისტრ ტირპიცისთვის ეკითხნოს, ომისთვის მზადა ხართ თუ არა და მის ფლოტის მოუმზადებლობა ადენიშნოს.

სტოკჰოლმი. შვეციის აკადემიამ დაადგინა ნობელის პრემია მისცეს: ფიზიკისა—პროფესორ ვინს, ქიმიისა—ქნ კურის. თითო პრემია 194,330 ფრანკს უდრის.

ლისაბონი კაბინეთმა გადადგომა ითხოვა და პრეზიდენტმაც შეიწყნარა იგი.

იოჰანესბურგი მადრაგებში მიწა ნამოწვა ეგრეთ-ოელდი და 50 ზანკი დაიტანა.

ვენა. კანონდების მინისტრმა გუსარეკმა დეპუტატთა დელეგაციის გაბუტხადა, მრწამს, უკრაინელთათვის უნივერსიტეტს დიდი მნიშვნელობა აქვსო და ამ საქმეს ეოველფრით დეგეხმარებიო.

კანეა. საკრებულომ მიიღო წინადადება მემორანდუმის კაკუნისა და ბიუჯეტზე მოიწონა. დღეს დეპუტატთა უმრავლესობა კანეაზე გავიდა.

პარიზი. სენატორთა უმრავლესობამ მარროკოს თაობაზე შეთანხმების დამტკიცება ჰსურს. კელმანსოს შეთანხმება არ მოსწონს. ბიშონს ეურ კაბეკი, რა გზას ადგეს მთავრობა. რიბო კელმანსოს ეთანხმება.

რუსეთი

პეტერბურგი. ნოვოზეკოლოსკის სასამართლო ბალატის ბრალდებულნი ზალტარეკი შინაგან საქმეთა მინისტრის თანაშემწედ დანიშნეს.

ვარშავა. მეშურეთა კაშირის მდგომარეობის მკვლელი დასტატიმრეს. დანარჩენებსაც მიაკვლეს.

პეტერბურგი. უნივერსიტეტის რექტორად ერვინ კრიმმი აირჩიეს. ამბავი, ვითომ ეუშნინსკის მკვლელი მენდელ ბეილისი მძიმედ იყოს ავად, ტეუფლია. ბეილისი რაც ციხეშია, ერთხელაც არ გამხდარა ავად.

თეატრი და ხელოვნება

დრამატიულ საზოგადოების გამგეობამ შეიმუშავა ნოემბრის რეპერტუარი. წარმოდგენილი იქნება: 3 ნოემბერს—„კლდე“, ფაფაზიანისა; 6-ს—„გამცემი“, გედევანიშვილისა; 10—„სატანა“, გორდინისა; 12—13 „ანტიგონა“, მუსიკითა და მომღერალთა გუნდით; 17—„ახალი მოძღვრება“, ბარეტისა; 24—„უვიცობის მსხვერპლი“, სევდიასი; 27—„სულელი“, ფუზესი.

ზუბალაშვილების სახალხო სახლში, სამშაბათს, 1 ნოემბერს, ნაძალადევის სცენის მოყვარეთა წრის ფონდის სასარგებლოდ ნ. შ. დავითაშვილისა, ე. ჩერქეზიშვილისა, ვ. ა. მესხიშვილისა, გ. ვ. გედევანოვისა, ნ. გვარაძისა და ს. სვიმონიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება ეკკომედიტას 5 მოქმედებანი „დამნაშავის ოჯახი“.

წერილი რედ. მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო!

ნება მიბოძეთ თქვენის გაზეთის საშუალებით, უგულითადესი მადლობა გადაუხადო ამხანაგურ თანაგრძნობისთვის წიგნების დამკაზმავთ იაგორ ანდრიანოვს და ილია კიკნაძეს რომელთაც უსასყიდლოდ შემასწავლეს წიგნების აკინძვა, რადგან გლეხებისთვის შეწირული უყდო წიგნების აკინძვისთვის დრო და ფული მეტი მიდიოდა ამიტომ მე თვით შევისწავლე ეს ხელობა.

პატივისცემით **ანეტა კაბანაძისა.**

სილამაზე უმაღლესს ხარისხამდე!

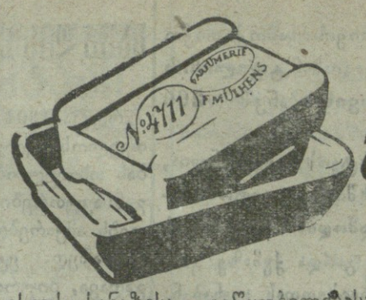

ვარდის-ფერი ბროლის საპონი

კანსა და პირი-სახეს ისეთს სინაზესა, გაწყობილობასა და ელფერს აძლევს, რომელიც ნამდვილ სილამაზის არსებით თვისებად ითვლება

ფეერდ. მიულგენსი

პარფიუმერია N 4711. გიოლნი ნ. რ. ● რიგა. დაარსებული 1792 წ. ● ერთი ნაპერი 25 კ. ● ყველგან იშოვება! ● Метрль. 352138 352158 (9.1537.2)

ექიმი ზ. ა. ბიძელაძე იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ დღე ჩადამოს 5 ნახ.—6 ნახ. საათამდის

ექიმი ვ. მუსხელიშვილი მიიღებს თვალის ავადმყოფთ ყოველ დღე დილ. 9—11 საათ. დიდი მთავრის ქუჩ., N 67, ხაზლი ხვანიმეილიხა.

აგენტი

მ. ა. გაქონია

ღებულობს განცხადებებს როგორც ადგილობრივ, ისე სატახტო ქალაქების გაზეთებისათვის. განცხადების შემკრებ აგენტობა ლ. ე. მეტლიხა და ამხ. და საალიქიოზერო საზოგ. „ანიხასა“ რკინის გზის სადგურებზე, გემებზე და ტრამვაებზე პლაკატების გაკვრის საქმეში.

მისამართი: ტფილისი, სასტუმრო „იმპერიალი“, კიროვნისა და მიხეილის პრეს. კუთხე; ტელეფონი—N 925.

მიღება ყოველ დღე დილის 8—9 ს. და საღამოს 4—5½ საათამდე.

გამოცდილი მასწავლებელი

ჩვეულებრივად წელსაც გააგრძელებს მეცადინეობას ქოსწავლე ქალ-ვაჟებთან. ამზადებს ყველა საშუალო და დაბალ სასწავლებლისთვის **პირობებით:** სახელიერო სემინარიისთვის, გიმნაზიისთვის, რეალურ, საკადეტ. სასწავლებლისთვის, სატყნიკო, საფერშლო, სამოქალაქო და სახელიერო სასწავლებლისთვის. აგრეთვე საბებია ინსტიტუტისათვის, ამზადებს ერთ და ორ კლასიან **მასწავლებლობის ხარისხზე.** ყველა **კლასის ნინიხთვის.** ღებულობს ანბანის უცოდინარ ქალ. ვაჟებსაც. მეცადინეობა ჩვეულებრივად იქნება სამ ალაგას: 1) ვორონცოვის ძეგლის მახლობლად, 2) ვერაზე, 3) ვაგზალზე. მონაწილეობას მიიღებენ მასწავლებლები მცოდნენი სხვა და სხვა ენებისა და საგნებისა. მეცადინეობა დაიწყება დილის 8 საათზე და გაგრძელდება საღამოს 8 საათამდე. მსურველ მოწაფეებს არა უფროს 15 წლისა, მიიღებენ სრულ ხარჯზედაც, **პანსიონში.** მოლაპარაკება მასწავლებელთან შეიძლება ყოველ-დღე, სანამ შეივსებოდეს აღნიშნული რიცხვი მოწაფეებისა.

Адресъ: Семеновская ул., д. 23, Кв. 1, (около памят. Воронцову), спросить учителя. (т. 1084.6)

დოქტ. ნავასარდიანისა

ეოველ დღე, კვირეებს გარდა დაარსებულია 1880 წელს.

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

დილით:

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, ვენერიული (სიფილ.) ავად.

ყ. ბ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვეებისა.

ზ. ა. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ნ. ტ. ბულანი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

მ. ვ. ავეტიხიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. მ. ბუგანოვი. 12—1 ს. შინაგანი, ბავშვებისადა ყვავილის აცრა.

ქალ. ეკან. ბ. ს. ზილბერშაცი: 12 ნახ.—1 ს. საბებ., ქალ. და ბავშვებისა.

გ. ი. გურგენოვი: 1—1 ნახ. ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ია. ბ. კარაპეტიანცი: 1—11/2 ს. შიგან. და სიბაგშვო.

ბ. გ. ავახაროვი: 9—10 ს. შინაგანი ბავშვთა ავად.

საღამოთი:

ქალ ეკ. ბ. ს. ზილბერშაცი: 6—6 ნახ.-ს. საბებ., ქალ. და ბავშ. ავად.

მ. გ. ავეტიხიანცი: 6—7 საათ.

11—12 ს. **606** ფამლობა, **კონსულტაციურად.**

რჩევა 50 კ. ღარიბებს უფასოდ, კონსულტაციები და ფეგრაციები შეთანხმებით. სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ბ. ა. ნავასარდიანი.

(წ. (1168—167)

„ს. პეტერბურგის ძმიმური ლაბორატორია“.

1860 წ. დაარსებული.

ოქროს მედალი პარიზისა 1900 წ.

საპონი „ბაშლილია“.

გლიცერინის საპონი „ბაშლილი ია“ ანალმოგლეჯილ ციის ხუნის სრულ მთამეჭდილებას ანდენს: აქვს უნუგეშ გამაგრილებელი ქაფი და კანსაც ხინანეს აძლევს.

მთავარი საწყობი: ტფილისი, სააფთიაქო ბაქონლით მოვაჭრე კაკაბაძის ამხანაგობა. (13—1293—6)

ლვინიო მოვაჭრე ამხ. „კოლეგა“

ლორის-მელიქოვის ქ., ჰუმკინის ბაღის პირდაპირ, ს. ზუბალაშვილისა, № 6.

მიგიღეთ კახეთის საუკეთესო ზვრების ლვინო, ფასები ყველასთვის ხელმისაწვდომია. (20.1560.1)

მზარეულოგის საპრაქტიკო სკოლა

ე. ნ. ბისტროვისა,

(გრიბოედოვის ქუჩა N 9, სამეფიციოდ სასწავლებლის პირდაპირ).

სადილი 30 კ.—80 კ.-მდე. საუზმე, ბირაბა და ხბა და ხბა საჭმელები მზადდება აგრეთვე მეკვეთით.

სასწავლებელში მიიღება მოწაფეები ყოველ დღე. (თ.—868.9)

ვამოვიდა ამხ. ციხერის სახალხო გამოცემები: **მოთხრობები—ლევ ტოლსტოისა; შობა—ნინო ნაკაშიძისა; სამი მოთხრობა—ხვ. ა. ფანასა.**

იბეჭდება: ფხაკარ ფაილი, ს. ლაგერლეფი, ტენისონი, დოროშევიჩი, მოლა მაზრადინა და სხ. თითო წიგნი შეიტანს არა ნაკლებ 32 გვ. და ფირს თითო შაური.

წიგნები იყიდება: ტფილისში: „ნაკადულის“ რედაქციაში, წ. ვ. ბ. ს. მაღაზიაში; ქუთაისში: მთავრიშვილის და კვიტაბრიძის წიგნის მაღაზიაში; ფოთში: წიგნის მაღაზია „განთიადში“; ბოლნისში: წ. ვ. ბ. ს. განყოფ. მაღაზიაში: ბაქოში: დარიბაან სიმონიანთან. (5—1548—5)

გამოვიდა და იყიდება

თხზულებანი:

არჩილ ჯორჯაძისა:	წ. I. „ეროვნულ პრობლემის გარშემო“,	ფ. 75 კ.
„ „	წ. II. „ჩვენი საზოგადოებრივობა“. . .	ფ. 80 კ.
„ „	წ. III. „ნაბრძვი“	ფ. 65 კ.
„ „	წ. IV. წერილები „ცნობის-ფურცელ-მოამბიდან“, 1901—1902 წ.	ფ. 85 კ.
Baton-ისა:	„ერი და კეთილდღეობა“	ფ. 1 მ. 20 კ.
ვ. ციციანისა:	„ბამბერეულის მთავარი ლევან“, ისტ. დრამა	ფ. 40 კ.
ნ. ციციანიშვილისა:	„მეგობრობა“, 4 მოქმ. დრამა	ფ. 30 კ.

ყველა ამ წიგნების შეძენა შეიძლება სხვათა შორის ქ. შ. წ. კ. გ. ს. წიგნის მაღაზიაში, ტფილისში და ქუთაისში კვიკარიძისა და მთავრიშვილის წიგნის მაღაზიებში.